

Catalunya RESISTENT

BUTLLETÍ DE L'ASSOCIACIÓ CATALANA D'EXPRESOS POLÍTICS DEL FRANQUISME

NOVA ETAPA Núm. 98

QUART TRIMESTRE DEL 2019

Editorial SOLIDARITAT, JUSTÍCIA, MEMÒRIA

Amb aquestes tres paraules com a títol, el Departament de Justícia de la Generalitat ha publicat un llibre que descriu la història de la nostra Associació des dels seus inicis en les Comissions de Solidaritat amb els detinguts i empresonats de la dictadura fins els nostres dies. En aquest llarg recorregut destaca el I Festival Popular de Poesia Catalana, celebrat el 25 d'abril de 1970 al Price de Barcelona, que va constituir una fita important en l'organització de la solidaritat amb els presos polítics. El 2020 l'Associació commemorarà el 50 aniversari d'aquell gran acte representatiu de la seva història, que el llibre recentment publicat, i escrit per Cèsar Lorenzo Rubio, reflecteix amb rigor i amenitat.

La publicació del llibre sobre la història de l'Associació coincidirà segurament amb l'acord per constituir un govern de progrés basat amb el pacte entre el PSOE i Unides Podem i la complicitat d'ERC, el PNV i d'altres formacions minoritàries. L'acord programàtic signat per la coalició progressista apunta a un gir a l'esquerra amb canvis en política econòmica, lleis laborals, política fiscal, relació amb Catalunya, etc. i especialment pel que fa a Memòria Històrica s'han acordat unes mesures que cal considerar com avenços com la prohibició expressa de l'exaltació del franquisme, la nul·litat de les condemnes i sancions dels tribunals dictades per motius polítics durant la guerra o la dictadura, el fet d'auditar els béns espoliats pel franquisme per tornar-los als seus titulars legítims, l'agilització de les exhumacions de les víctimes de la repressió franquisme, etc. Saludem aquestes mesures que aprofundeixen la Llei de Memòria Històrica de

Rodríguez Zapatero de la mateixa manera que cal saludar l'elaboració de la Llei de Memòria per part de la Generalitat si bé en aquest cas cal aprofundir en el seu contingut.

Aquests avenços són el resultat de l'esforç de les entitats memorialistes, de la seva lluita per restablir la veritat del període de la dictadura franquista, delimitar responsabilitats i donar a conèixer a les noves generacions el seu caràcter criminal. Només cal recordar que fins fa pocs dies el cadàver del dictador presidia des del seu gran mausoleu, sota una immensa creu, un espai d'exaltació del feixisme, tal com descriu en un excel·lent article en aquesta mateixa publicació el catedràtic de Dret Constitucional Marc Carrillo.

Cal continuar consolidant les polítiques de memòria en uns moments en que aquestes polítiques són motiu d'atacs continuats des de la dreta. En aquest sentit a l'Associació Catalana d'Expresos Polítics del Franquisme continuarem amb els nostres objectius immediats com són l'exigència del tancament de la comissaria de Via Laietana, la commemoració del 50 aniversari de l'acte del Price, la participació en l'elaboració de la Llei de Memòria de Catalunya, la recuperació de la lluita del "maquis" antifranquista a Catalunya, l'organització d'una trobada al Parlament Europeu sobre les Brigades Internacionals, etc.

Davant la ofensiva de la dreta contra la Memòria Històrica les entitats memorialistes hem d'unir-nos per exigir als Estats suport efectiu, polític i econòmic als projectes que promouen la memòria històrica, especialment entre les generacions més joves. Ens hi juguem quelcom més que el coneixement de la història.

AJUTS AL BUTLLETÍ

Joan Sardà	20,00 €
Jordi Borja	50,00 €
Esther García	150,00 €
Rosa Viñolas	20,00 €
Antonia Jover	20,00 €
Maria Amparo	10,00 €
Fanny Salinas	100,00 €
Rosalía Valentín	20,00 €
M. G.	10,00 €
Natatxa	20,00 €
Antonio Giménez	20,00 €
Elisa Cánovas	20,00 €
Mercè Bel	10,00 €
Mari Cruz Paván	20,00 €
N.C.	30,00 €
Teresa Alonso	10,00 €
Juan Pinto	15,00 €

TOTAL..... 545,00€ €

Col·laboració documental Cisquet	
Fed. Pensionistes i jubilats	95,00€
Sobrant despeses excursió	192,50€
Total aportacions	287,50€

**GRÀCIES A TOTS/ES PELS VOSTRES
DONATIUS, SENSE TOTS ELLS AQUEST
BUTLLETÍ NO SERIA POSSIBLE.**

PROPERES ACTIVITATS

- **14 gener:** Presentació del monument de Francesc Abad, Bosc d'empremtes, dedicat a les persones assassinades al Camp de la Bota durant el franquisme, al Campus Diagonal-Besòs de la Universitat Politècnica de Catalunya, edifici C, avinguda Eduard Maristany 16, Sant Adrià, a les 12h.
- **23 gener:** Presentació del llibre Solidaritat, Justícia, Memòria de Cesar Lorenzo sobre la història de l'Associació d'Expresos Polítics del Franquisme, al Memorial Democràtic, carrer Peu de la Creu 4, Barcelona, a les 18:30h.
- **28 gener:** Mataró Dia de l'holocaust. Domènec Martínez
- **2 febrer:** 2ª Marxa popular en memòria de la retirada republicana a la Garrotxa
- **8 febrer:** Assemblea general de l'Associació
- **16 febrer:** Acte al Fossar de la Pedrera en homenatge als companys afusellats pel franquisme, a les 12h.

PLAFÓ D'EDICIÓ

Associació Catalana d'Expresos Polítics del Franquisme (membre de la FIR).

Butlletí interior núm. 98. Quart trimestre de 2019.

Muntatge: Service Point

Fotografies: Ignasi Espinosa, Carles Vallejo, Domènec Martínez

Impressió: Impremta INGRAFIC

Dipòsit legal: B-33.493-95

Edita: Associació Catalana d'Expresos Polítics.

C/Via Laietana, 16 - 08003 Barcelona.

Tel./Fax 934 812 853

Correu electrònic: expresopolitics@gmail.com

<https://associaciocatalanadexpresopoliticsdelfranquisme.wordpress.com>

Twitter: @exprespol

Facebook: expresos polítics franquisme

Compte corrent:

ES07-2100-0429-6402-0017-5329

Índex

- ▶ **Editorial** pàg. 1
- ▶ **Ajuts, properes activitats, plafo editorial, índex.** pàg. 2
- ▶ **Ells no varen defallir mai**
Marià Hispano i Vilaseca pàg. 3
- ▶ **Presentació del memorial del camp de la bota** pàg. 4
- ▶ **Solidaritat, justícia, memòria**
César Lorenzo Rubio pàg. 5
- ▶ **El sàtrapa, fora del cuelgamuros**
Marc Carrillo..... pàg. 6-7
- ▶ **Carles Vallejo, medalla d'honor de Barcelona**
Enric Cama pàg. 7
- ▶ **Monument presó de dones de Les Corts** pàg. 8
- ▶ **XVIII Congrés de la federació internacional de resistens (fir)**.....pàg. 8
- ▶ **Homenatge a Lluís Martí Bielsa**..... pàg. 9
- ▶ **Memoria de las luchas de las mujeres**..... pàg. 10-11
- ▶ **Memoria, defensa republicana i combat per les llibertats**..... pàg. 12-13
- ▶ **Amical de les brigades internacionals de catalunya**
Alfonso López pàg. 14
- ▶ **L'enllaç** pàg. 15-16

ELLS NO VAREN DEFALLIR MAI. NO HAN DEFALLIT MAI per Marià Hispano i Vilaseca

“El mes passat quan et vaig venir a veure, abans d’anar-me’n, em vas preguntar: Encara fas política?. La paraula encara feia referència a l’any en què vaig començar el segon cicle de secundària i em vaig afiliar a un partit d’extrema esquerra; ens vam barallar perquè et pensaves que tindria problemes amb la justícia, a força de participar en manifestacions il·legals. Et vaig dir: Sí, cada vegada més. Vas deixar passar tres o quatre segons, em vas mirar i, finalment, vas dir: Tens raó. Tens raó, crec que caldria una bona revolució.”

Del llibre d’Eduard Louis, *Qui va matar el meu pare* (2019)

Passats quaranta anys des de la recuperació de la democràcia, vivim una profunda crisi de valors i d’estratègies polítiques que afecta totes les opcions ideològiques de l’esquerra. Els agents democràtics semblen no ser capaços de donar respostes satisfactòries a les inquietuds d’una societat que viu profundes transformacions fruit de la revolució tecnològica i de la globalització. A Europa occidental, el marc sociopolític de seguretat bastit d’ençà la victòria dels aliats sobre el feixisme, de tall socialdemòcrata o democratacristià, sembla arribar a la seva fi sense alternatives i enmig d’un assetjament contra la via europea potenciat des dels lobbys mundials ultraliberals. L’erosió de drets i llibertats o la precarització de les condicions laborals comença a fracturar de manera perillosa a la societat on vivim. La llunyania del món dels joves respecte el nostre món s’eixampla cada dia més com una prova més d’aquesta crisi cultural i política. També les convulsions polítiques que es viuen a Catalunya tenen molt a veure amb aquesta desorientació col·lectiva davant els canvis que viu el planeta en els inicis del segle XXI. I l’esquerra, el socialisme, les polítiques en defensa de les classes populars, on són? Què diuen, què proposen? D’una realitat que viu profundes transformacions, la resposta de les forces de l’esquerra política es farà pregar. No hi ha volta de full. Les idees i estratègies progressistes i/o transformadores han estat sempre fruit de l’anàlisi de la realitat, i, aquesta, s’ha de comprendre per a donar alternatives. Heus aquí el nostre moment: difícil, gens clarificador i sovint desatent amb la seva base social. Però, de la mateixa manera que hem de ser capaços de comprendre la importància de disposar del

temps necessari per a l’anàlisi dels canvis polítics, socials i econòmics que vivim, la superació dels marcs ideològics del segle XX no ha de comportar necessàriament la paràlisi dels valors i de les cultures de progrés: l’antifeixisme hauria de ser un dels referents polítics per a l’esquerra europea. El fet d’erigir-se en un cos cultural polític de progrés des d’un clar posicionament moral i ideològic en defensa d’una vida en llibertat i igualtat resulta avui imprescindible per a lligar aquella esquerra del passat amb l’esdevenidora.

Llegint el manifest Al poble de Catalunya, signat per l’Associació Catalana d’ex Presos Polítics i Socials el juny de 1977, la cultura antifeixista resta palesa en tot el document com manifest d’un cos polític que dona prioritat a allò essencial en la vida del ésser humà: voler viure lliures. Els i les membres sotasignats del manifest demanen participar de les primeres eleccions democràtiques espanyoles d’ençà 1936 des d’una cultura política d’essències populars, sabent que les classes populars esdevindran partícips d’una nova etapa política participativa. Reclamen acció per construir democràcia en llibertat. Una llibertat que ha costat i que costarà molt d’erigir. Són crítics amb la precarietat democràtica del 1977 però alhora conscients del moment històric i de la capacitat de la militància política per a millorar-la. No esmenten el socialisme, ni l’anarquisme ni la socialdemocràcia com a instruments idonis de lluita. Esmenten la democràcia com un procés polític en llibertat on les classes populars alçaran la veu i les reivindicacions que considerin oportunes per a assolir millors quotes de llibertat i benestar. No oblidem els i les companyes que

han sofert la llarga nit del franquisme, però, es posicionen com a constructors de la bastida democràtica i com llegat per a una societat que ha d'erigir-se en protagonista del procés democràtic.

“Pensem que l’avenç cap a la democràcia cal que estigui exempt d’odis i rancors. [...]. Avui, la més important d’aquestes obligacions, és la de participar, amb ple esperit de responsabilitat, en el decisiu debat polític que seran les properes eleccions. Conscients d’això, proclamem el nostre ferm propòsit de participar, tots dins la seva pròpia opció política democràtica, en les eleccions, les quals per imperatiu de consciència haurem de forçar-nos a guanyar per a la democràcia. [...] Només la democràcia que compta amb el nostre suport pot donar-nos l’amnistia, la legalització de tots els partits i el retorn de tots els que vulguin participar en la gran obra de futur. [...]. Els que ens sentim profundament demòcrates us recomanem que voteu per tal que triomfi la llibertat, i amb ella, puguem viure tot gaudint de la democràcia.”
Associació Catalana d’ex Presos Polítics i Socials, Juny del 1977

Tot i els sofriments ocasionats per la lluita antifranquista, aquests activistes de la llibertat no varen defallir mai en la voluntat de conquerir la democràcia. Tampoc no han defallit a l’hora de participar políticament durant més de quaranta anys en democràcia. Defallirem ara nosaltres?

PRESENTACIÓ DEL MEMORIAL DEL CAMP DE LA BOTA

El 5 desembre la Consellera de Justícia Ester Capella va presentar el projecte de l’obra anomenada “El bosc d’empremtes” de l’artista Francesc Abad, autor també del Memorial contra l’oblit dels afusellats al Camp de la Bota. L’autor s’inspira en la cita de Walter Benjamin “Cal passar el raspall a contrapèl per la història”. Aquesta obra recordarà i homenatjarà als 1686 afusellats en aquest indret durant el franquisme i s’ubicarà al parc situat en uns terrenys entre el Fòrum i el barri de la Mina, a la zona central del futur Campus Diagonal-Besòs de la Universitat Politècnica de Catalunya.

SOLIDARITAT, JUSTÍCIA, MEMÒRIA per César Lorenzo Rubio.

No és fàcil resumir en un llibre els més de quaranta anys que ens separen d'un llunyà 12 de febrer de 1976, quan una vintena d'homes i dones amb llargs anys de presó sobre les seves esquenes es van reunir en un local del carrer Fontanella per signar l'acta fundacional de l'Associació d'Expresos Polítics. Aquell dia es posava una fita, però el camí havia començat bastant abans, com a mínim el 1969, i continua fins avui, cinquanta anys després, a través d'altres dones i homes que també van patir la repressió de la dictadura. La seva història, la vostra història, és la de la perseverança per assolir els objectius plasmats, negre sobre blanc, aquell dia de febrer.

En primer lloc, la solidaritat, el suport i l'ajut mutu envers els que com ells i elles havien patit i patien, encara aleshores, la presó franquista. Una solidaritat que primer va ser clandestina i objecte de repressió en sí mateixa, i més tard pública i notòria per deixar palès que el clam a favor de les llibertats polítiques era eixordador als carrers de Catalunya. Després, ja en democràcia, l'exigència de justícia i reparació moral i econòmica cap als antics reclusos prengué el relleu. Una batalla llarga i feixuga contra les administracions que no es guanyà de cop, sinó a petites dosis, i que va finalitzar no fa pas tant de temps, en el terreny econòmic, amb les indemnitzacions per a totes les persones que poguessin acreditar haver estat tancades per raons polítiques independentment de la seva edat; i en el terreny de la justícia, si més no simbòlica, el 2017, amb l'aprovació de la Llei que declara nuls els judicis i els consells de guerra dictats per causes polítiques a Catalunya per la dictadura franquista. I en tercer lloc, la lluita per mantenir viva la memòria. El treball tenaç de recopilació de testimonis i divulgació pedagògica cap a les generacions més joves ha estat el darrer gran àmbit de treball al que s'han dedicat les dones i els homes que han format part i formen l'Associació Catalana d'Expresos Polítics del Franquisme. Tres paraules: solidaritat, justícia i memòria, que resumeixen prou bé –ves per on, no era tan difícil– mig segle de lluita i compromís.

El llibre que les porta al títol pretén explicar aquesta trajectòria col·lectiva, que també és vital per a molts dels seus membres. Tant de bo ells i elles es reconeixin, us reconeixen, en les seves pàgines. Però, sobretot, desitjo que ben aviat el seu contingut quedi desfachat i calguin noves ampliacions al text, doncs aquest seria el millor senyal d'una activa vida associativa que té per endavant nous reptes de cara a un futur incert.

EL SÀTRAPA, FORA DE CUELGAMUROS

per Marc Carrillo, Catedràtic de Dret Constitucional de la Universitat Pompeu Fabra

A gairebé 45 anys de ser enterrat amb tota la sinistra pompa del règim autocràtic que presidí, les restes de Franco han estat finalment exhumades de la cripta de Cuelgamuros. La recent sentència 279/2019, de 30 de setembre del Tribunal Suprem, habilita el Govern per treure-les del Valle de los Caídos, un lloc d'inafausta memòria pels presos republicans en situació de treballs forçats que varen treballar-hi en condicions d'esclavatge. Nicolás Sánchez-Albornoz, que pogué evadir-se, ho va recordar en el seu llibre de lectura obligada, *Cárceles y exilios* (ed. Anagrama). El film de Fernando Colomo, *Los años bárbaros*, relatà la seva odissea, amb la col·laboració de Barbara Prost Solomon, periodista estatunidenca recentment desapareguda.

Mai és tard., que es diu, però més de quatre dècades exposat en un immoble de l'Estat integrat en el domini públic i administrat pel Patrimoni Nacional, la gestió i cost del qual depèn del pressupost públic, ha estat una vergonya per a les institucions democràtiques actuals. Una indignitat que durant tot aquest període hagi romàs en un espai obert al públic integrat dins l'entorn simbòlic de la dictadura, per l'exaltació de grups feixistes i del franquisme latent en determinats àmbits del teixit social.

La responsabilitat d'aquesta vergonya col·lectiva és imputable a tots els governs democràtics, tant de l'Estat com de les Comunitats Autònomes, que fins a la denominada Llei de la Memòria històrica de 2007 i després, quan se la va deixar hivernada en 2011, varen fer desistiment de la seva obligació política de suprimir de l'espai públic els símbols franquistes. Els uns, incomprensiblement, atesa la seva història republicana. Altres, perquè en realitat el tema mai els ha incomodat, amb l'excusa demagògica de que genera divisió entre espanyols i que això de la memòria no li interessa a la gent, que té altres problemes. Sense oblidar el distanciament mostrat per alguns representants de les institucions autonòmiques, malgrat la seva connivència i contemporització amb la dictadura, tot considerant que el problema no anava amb

elles perquè, al cap i a la fi, per uns era la direcció central del partit qui decidia, i per altres era cosa d'espanyols.

Sens dubte, un mausoleu públic seria inversemblant actualment a Alemanya amb Hitler, a Itàlia amb Mussolini o a França amb Pétain. Encara que, certament, tampoc és que aquests països tinguin una història immaculada amb el seu passat dictatorial. Tot i així, el que s'ha dit abans, mai és tard i benvinguda sigui la prudent sentència del Suprem i la seva posterior execució pel Govern, amb totes les garanties jurídiques salvaguardades per la tutela judicial dels recursos presentats per la fauna obscena integrada pels néts del sàtrapa.

L'origen d'aquesta sentència es troba en el Decret-Llei 10/2018, de 24 d'agost, aprovat pel Govern Sánchez, pel qual es va modificar l'esmentada Llei de Memòria històrica establint que al Valle de los Caídos «només podran jeure les restes mortals de persones la defunció des quals fos conseqüència de la Guerra Civil ... », cosa que, com és obvi, no va ser el cas de Franco, que va morir al llit.

Per cert, un final ben còmode i molt diferent als que experimentaren els seus congèneres polítics que li donaren suport militar i polític durant la guerra: Pétain, l'heroi de Verdun, condemnat a mort i commutada per cadena perpètua a l'illa de Yeu, on morí; De Gaulle no volia màrtirs; Hitler, que es suïcidà al soterrani de la Cancelleria del Reich, abans que arribessin les tropes soviètiques que ja havien entrat a Berlín; i Mussolini que va acabar afusellat pels partisans i penjat cap per avall al Piazzale Loreto de Milà. No, Franco no fou penjat, per exemple, a la Puerta de Alcalá de Madrid. Va morir el 20 de novembre de 1975 a un llit de la clínica La Paz de la capital. Una «Paz» que el sàtrapa inicià encapçalant l'aixecament militar contra les institucions democràtiques de la II República el 17-18 de juliol de 1936 i la guerra civil que el succeí amb els centenars de milers de morts, i va acabar d'igual manera amb els afusellaments del 27 de setembre de 1975.

Al llarg del procés judicial encetat per la parentela

de Franco contra la seva exhumació, amb la col·laboració del prior falangista de la basílica de Cuelgamuros i la d'un jutge del contenciós-administratiu del mateix tarannà, varen acudir de manera abusiva i amb clara voluntat entorpidora, a tota mena de recursos per tal de perllongar el cas en espera d'una majoria política diferent que tornés a hivernar qualsevol política pública de memòria.

Un dels motius del recurs tractà de qüestionar que l'instrument jurídic del decret-llei fos l'adequat per dur a terme l'exhumació. Com és conegut, la Constitució estableix que el Govern pot aprovar-lo en casos d'extraordinària i urgent necessitat. Per a la colla franquista de nêts en tant que recurrents l'argument era simple: si després de tants anys el seu cabdill romangué al Valle sense problemes, la urgència de la decisió governamental no estava justificada. En termes abstractes, els podia assistir una certa raó. Però aquesta desapareixia immediatament quan, com era el cas, del que es tractava era de reparar la vergonya institucional que ha suposat l'insult, l'afront per a la memòria de la llibertat i la salvaguarda dels valors democràtics reconeguts per la Constitució de 1978 que suposava que el sàtrapa seguís allà .

És una singularitat més de la història política d'Espanya. Tanmateix, resulta obvi que la urgència de la decisió governamental presa mitjançant decret-llei estava plenament justificada. Era una assignatura pendent des de feia quaranta quatre anys. Sobretot quan les Corts Generals, cosa que hagués estat políticament el més desitjable, han estat incapaces al llarg d'aquests anys d'aprovar una llei que permetés fer fora d'un lloc públic al sàtrapa. Una llei sostinguda per una àmplia majoria. Finalment s'ha hagut de fer per la via del decret-llei. Benvinguda sigui la sentència del Tribunal Suprem, per bé que pel que fa la relació entre memòria democràtica i la Constitució es mostra especialment continguda. Quan aquesta era una bona oportunitat, sempre des de la lògica de la fonamentació jurídica, d'encabir de manera més explícita la memòria de la llibertat front la dictadura, com a part integrant dels valors que la Constitució reconeix com a fonament de tot l'ordenament jurídic.

CARLES VALLEJO, MEDALLA D'HONOR DE BARCELONA per Enric Cama

El passat 26 de novembre, al Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona, es van lliurar les Medalles d'Honor de la Ciutat amb les quals cada any el Consistori reconeix als veïns i veïnes i a les entitats de la ciutat que fomenten la consciència ciutadana, la convivència i els valors cívics a través de la labor professional o associativa en l'àmbit de la participació, el voluntariat, l'associacionisme, l'esport o la cultura.

Enguany, entre els distingits amb les medalles hi havia el nostre president, Carles Vallejo, que la va rebre de mans de l'alcaldeessa, Ada Colau, com a reconeixement de la seva trajectòria històrica com activista polític i social, en especial la seva implicació amb el moviment obrer durant la clandestinitat per la qual cosa va ser detingut diverses vegades, acomiadat i empresonat. Va marxar a l'exili del qual va tornar amb l'Amnistia reincorporant-se a la SEAT. És president de l'Associació Catalana d'Expresos Polítics del Franquisme i president del Consell de Participació del Memorial Democràtic. També presideix

l'Associació Memorial Democràtic de SEAT.

Al lliurament de la Medalla hi vam assistir una àmplia delegació de membres de l'Associació Catalana d'Expresos Polítics del Franquisme, que vam acompanyar al nostre president que va recollir-la en nom de tots els companys i companyes que formen

MONUMENT PRESÓ DE DONES DE LES CORTS

El 14 de desembre una delegació de la nostra Associació va assistir a la inauguració del Memorial Presó de dones de les Corts. La recuperació de la memòria d'aquesta presó ha estat liderada per la Plataforma Futur Monument de la Presó de Dones de les Corts, de la que formem part.

El monument és un projecte de la professora de Belles Arts Núria Ricart, l'arquitecte Jordi Henrich i l'historiador Fernando Hernández Holgado i s'ubica al xamfrà dels carrers Joan Güell/Europa, a Barcelona.

L'espai commemoratiu l'integren sis roques procedents de diversos llocs de la península representant l'origen divers de les dones que hi foren empresonades durant el franquisme. Es complementa amb cinc tòtems que identifiquen el lloc amb les paraules "Presó" i "Dones" i inscripcions al paviment amb informació geològica i de l'origen de les pedres.

XVIII CONGRÉS DE LA FEDERACIÓ INTERNACIONAL DE RESISTENTS (FIR)

El passat 30 d'octubre una delegació de l'Associació Catalana d'Expresos Polítics del Franquisme integrada per Carles Vallejo i Enric Cama es va desplaçar a Lleida -on es trobava per recollir un premi- per tal d'entrevistar-se amb Filippo Giuffrida, vice-president de la Federació Internacional de Resistents (FIR). L'objectiu de la trobada era restablir les relacions que havien quedat congelades feia temps. En la reunió es va acordar reintegrar-nos a la Federació, regularitzar les corresponents aportacions econòmiques, participar en el proper congrés de la FIR a celebrar a Reggio Emilia els propers 29 i 30 de novembre i col·laborar políticament amb la Federació en uns moments que un feixisme renovat s'estén per Europa.

La Federació Internacional de Resistents es va fundar a Viena el 1951 per les associacions de Partisans, excombatents de la segona guerra mundial, perseguits pel feixisme i el nazisme i deportats al camps de concentració i extermini.

A partir del 2004 l'estatut de la FIR permet la afiliació dels joves antifeixistes. L'objectiu de la Federació és l'acció per la memòria i la història de la resistència contra el feixisme i el nazisme a tots els països europeus, la lluita contra les iniciatives de celebració d'aquests règims i partits així com el recolzament a les polítiques de pau i cooperació entre les nacions. Adhereixen a la FIR associacions de 20 països europeus i de Israel i és l'única organització antifeixista oficialment acreditada davant la Unió Europea. Actualment la FIR té la seva seu a Berlín.

Durant tres dies, del 29 de novembre al 1 de desembre de 2019, la ciutat de Reggio Emilia ha acollit el divuitè congrés de la FIR. No ha estat casual escollir aquesta ciutat, medalla d'or de la resistència antifeixista, com ens va explicar el seu alcalde durant la recepció a l'ajuntament d'on vam sortir en comitiva per anar a retre homenatge al monument del partisans i als cinc treballadors caiguts l'any 1960 en la repressió policial de la manifestació contra el govern d'ultra dreta de Tambroni. També vam tenir ocasió de visitar la Casa Cervi, museu i centre de memòria en la que va ser la casa pairal de la família Cervi on es va constituir el primer grup de partisans de Reggio Emilia, essent afusellats pels feixistes el set fills de la família.

El congrés ha escollit a l'hongarès Vilmos Hanti com a President, a l'italià Filippo Giuffrida, al rus Vladimir I. Romanenkov i al grec Gregorios Touglidis com a Vicepresidents i a l'alemany Ulrich Schneider com a Secretari General.

En Carles Vallejo ha estat l'únic delegat de l'estat al congrés. En la seva intervenció va manifestar la ferma voluntat d'implicar-nos en les futures activitats de la FIR per donar una dimensió internacional a la lluita en defensa de la democràcia i la llibertat a Europa i el món, contra el racisme, el populisme d'extrema dreta i el neofeixisme.

HOMENATGE A LLUÍS MARTÍ BIELSA. ANTIFEIXISTA I VEÍ DEL CLOT-CAMP DE L'ARPA per Alfons Llopis

El passat 17 de novembre, a la Fira Boja de la Festa Major del Clot-Camp de l'Arpa, l'assemblea de Barcelona en Comú del barri va voler recordar al seu veí, Lluís Martí Bielsa. El nostre estimat Bielsa, que ens va deixar a l'octubre a Santa Cruz de Moya, on se li va retre un altre homenatge, un més.

A la carpa dels Comuns es va inaugurar una exposició sobre la vida d'en Lluís, i el company Enric Cama va ressaltar la seva trajectòria política i vital. L'acte va estar presentat per la consellera de Memòria Democràtica del Districte de Sant Martí, Sandra Enrique.

Es va aplegar un nodrit nombre de veïns i veïnes, a més de moltes amistats d'en Lluís. També hi va assistir la seva filla Remei, amb el seu company Àlex i el seu nét Adrià.

La Fira Boja és un moment especial a la Festa Major del Clot-Camp de l'Arpa, on les entitats, associacions i partits polítics donen a conèixer als veïns i veïnes les seves activitats. En Lluís era un assidu a la Fira.

Persona molt estimada al barri, a l'acabar l'acte algú va proposar crear el Memorial Lluís Martí Bielsa al parc del Clot.

Esperem que s'ampliïn els espais de memòria.

MONUMENT PRESÓ DE DONES DE LA TRINITAT

Darrerament a l'Associació s'ha creat una comissió per recollir testimonis i informació relativa a les dones que van estar empresonades a La Trinitat amb l'objectiu de posar en valor la lluita de les dones de la Generació TOP. Durant l'any 2020 volem endegar iniciatives de memòria al voltant d'aquesta presó i tenim la intenció de publicar un llibre. Si teniu informació o sou testimonis us agraïrem que us poseu en contacte amb l'Associació, per telèfon o al correu electrònic expresopolitics@gmail.com

“POR MÍ Y POR TODAS MIS COMPAÑERAS”, MEMORIA DE LAS LUCHAS DE LAS MUJERES por Carmen Barrios Corredera, fotoperiodista y escritora. Directora del documental Por mí y por todas mis compañeras.

Un equipo de la televisión sueca se desplazó a España, a mediados de los años setenta, para rodar un documental sobre las mujeres españolas que luchaban contra el franquismo. La cinta nunca se emitió en España. Sí en la tv sueca, donde fue visto en dos capítulos, en una época en que la sociedad de ese país estaba muy sensibilizada con los avances del movimiento feminista -que participaba en la construcción del Estado del Bienestar sueco- y con las luchas contra el franquismo que se producían en España.

La cinta ha dormido durante cuarenta años entre las pertenencias de Dulcinea Bellido, dirigente del Partido Comunista de España y una de las fundadoras del Movimiento Democrático de Mujeres -el mítico MDM-, que guardaban sus hijos, Daniel y Violeta Lobato Bellido, desde su fallecimiento. Hace casi dos años, Daniel se decidió a explorar el contenido de las cintas.

Entrevisté a los hermanos Lobato Bellido para escribir un relato sobre su madre, para el libro *Rojas, Violetas y Espartanas. Mujeres en lucha*, Utopía Libros, 2018. En el curso de las conversaciones mantenidas con Daniel me habló de la existencia de la cinta y me la mostró. Me pareció un material asombroso con el que había que hacer algo. Contacté con dos amigos de profesión, Iván R. Cuevas -realizador de tv- y con Aida Fernández -periodista y guionista-, les mostré la cinta y les propuse hacer una segunda parte del documental sueco para traerlo al presente. La idea era recuperar a esas mujeres luchadoras del pasado y conectarlas con las luchas de las mujeres en la actualidad, para conformar un documento en el que se entendiera con claridad que a cada generación le tocan sus propias luchas sociales por derechos de dignidad, y que todas ellas están conectadas entre sí, y no se pueden entender unas sin las otras, porque fueron, somos. Además, buscamos poner en valor histórico las luchas

de las mujeres, que en demasiadas ocasiones quedan ocultas, como si ellas no fueran piezas fundamentales en la construcción de los derechos y de los avances sociales.

Nos encomendamos buscar a todas las mujeres que quedaran vivas de ese documento, para conocer la historia de sus luchas y cómo y por dónde las había llevado la vida.

Ha sido apasionante entrevistar a Ana Sirgo, histórica militante del Partido Comunista de España en Asturias, organizadora, junto a Tina Pérez y Carmen Marrón (ya fallecidas), de la resistencia de las mujeres asturianas para sujetar la Huelga de la minería de los años sesenta del siglo pasado, conocida como La Huelgona de 1962, primera lucha ganada al franquismo, gracias a la coordinación, la organización, la inteligencia y la resistencia de las mujeres. Sin sus habilidades, su fuerza y su constancia los mineros encerrados en los pozos asturianos no hubieran aguantado una huelga tan larga.

Igualmente, emociona conocer la trayectoria vital de Isabel López, sindicalista de la Seat de los años setenta, miembro de CCOO de Cataluña y una de las primeras mujeres delegada sindical de fábrica; de Maruja Ruíz Martos, militante histórica del PSUC y activista vecinal incombustible, sin sus luchas y su liderazgo político y social no se puede comprender de forma completa como se conforman los Noubarris; de Eloísa Rubio, miembro del Partido Comunista de España y activista vecinal en Vallecas junto a Carmen Guijarro, con quién compartió luchas vecinales contra la carestía de la vida, por el asfaltado de calles, por la escuela pública, por el transporte público... sin ellas Vallecas sería mucho más feo.

Asimismo, la historia de Dulcinea Bellido, ya fallecida, pero contada por sus hijos, tiene un alcance que es necesario resaltar. Ella fue una de las fundadoras del clandestino Movimiento Democrático de Mujeres, impulsora de primera hora del feminismo en España y organizadora de la estrategia de penetrar y copar las asociaciones de la sección femenina en Madrid, las llamadas asociaciones de amas de casa, que estaban permitidas por el franquismo y eran legales. Cuando los elementos del régimen quisieron reaccionar, esas asociaciones se habían convertido en herramientas útiles para las reivindicaciones de las mujeres y las luchas vecinales.

Por mí y por todas mis compañeras termina en las luchas de hoy, con el testimonio emocionado de una sindicalista de tajo, Mercedes Pérez Merino, delegada sindical de CCOO y miembro de CocaCola en lucha, que llegó a ser diputada del pueblo por Unidas Podemos en la legislatura anterior. Su relato es un lujo que conecta las luchas de ahora con esa necesaria recuperación de la memoria histórica en España, sin la cual es imposible entender lo que nos pasa como sociedad, de dónde venimos y qué camino elegimos recorrer a partir del conocimiento de lo que fuimos.

Este documento de 55 minutos queda coronado con el testimonio Margarita Hjelm, periodista y directora que encabezaba aquel equipo de la Tv pública sueca que quiso venir a entrevistar a las mujeres españolas que luchaban contra el franquismo. Les debemos un trocito de nuestra memoria.

Quiero terminar este artículo agradeciendo a la UNED el acierto de poner en marcha los Premios anuales Residencia Artística. Por mí y por todas mis compañeras ganó la II Residencia Artística UNED, gracias a ello este documental ha visto la luz. Es necesario destacar el papel fundamental de las universidades públicas para que puedan salir adelante proyectos como este.

Mujeres en lucha 2

Por mí

Y POR TODAS MIS COMPAÑERAS

Feminismo, activismo político, sindical y vecinal
en la España de los años 60 y 70.
Las mujeres de hoy recogen el testigo.

Un documental de: Carmen Barrios Corredera e Iván R. Cuevas

dirección: CARMEN BARRIOS CORREDERA producción: VIRGINIA ROJO, CARMEN BARRIOS CORREDERA
ayte. producción: VERÓNICA SIEBELIST guión: AÍDA FERNÁNDEZ realización: IVÁN R. CUEVAS
operador de cámara y sonido: PABLO BRAGADO, JUAN A. GARCÍA, EMELIE WALLGREN
canción: MACHETE EN BOCA música: UNIVERSAL MUSIC edición: IVÁN R. CUEVAS
postproducción: RAÚL GARCÍA, ROBERTO VALERO grafismo: VÍCTOR SAÚCO
imágenes de archivo: SVT, RTVE, PACO LAVADO

 fundación sindical
ateneo 1º de mayo

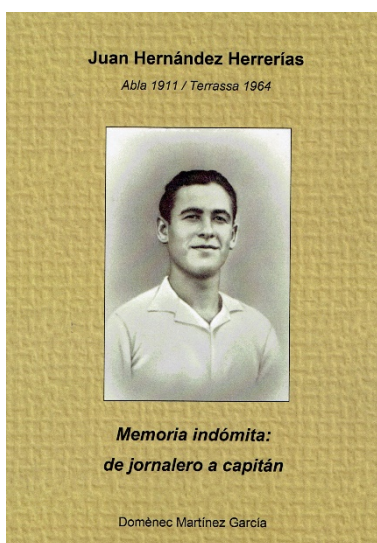
MEMÒRIES, DEFENSA REPUBLICANA I COMBAT PER LES LLIBERTATS

La nostra Associació ha rebut recentment **dues publicacions i un DVD** que ens ajuden a reforçar i preservar la memòria democràtica col·lectiva. Formen part de les persones anònimes que es van implicar amb totes les conseqüències en la defensa de la legalitat de la II República, van patir la repressió franquista i van continuar el combat per les llibertats i els drets socials durant la llarga nit de la dictadura.

La primera està dedicada a recuperar la memòria de Juan Hernández Herrerías. **Memoria indómita: de jornalero a capitán.** Nascut al poble d'Abla (Almeria) l'any 1911, jornalero del camp afiliat a la UGT als anys 30, es va convertir en milicià, posteriorment en soldat republicà, fins a adquirir la graduació de capità a la CXXIX Brigada Internacional. Va participar en els combats del Front del Jarama, on va ser ferit greument. Traslladat a l'Hospitalillo de Tarancón (on anaven a parar els ferits d'aquest front), es va incorporar mesos més tard a la BI denominada de las Cuarenta Naciones, continuant el periple de la guerra pel Front d'Aragó i els ports de Morella, fins al final de la República.

Empresonat al camp de presoners d'Utiel inicia el seu periple penitenciari: camp de concentració de Medinaceli, San Juan de Mozarrifar, El Ingenio a Almeria, condemnat a 12 anys, va complir dos anys i mig de presó. Va arribar a Terrassa a mitjans dels anys 40 en situació de llibertat vigilada. S'instal·la al barri de Can Palet on es casa amb Cèlia García López, assumint un compromís polític molt actiu en el PSUC i en la defensa i suport material als presos polítics. Va morir jove, l'any 1964, tenia 53 anys. Va tenir tres filles: Cèlia, Assumpció i Consol. Implicades, igualment, en la lluita per les llibertats, el compromís polític i la justícia social.

Podeu consultar el llibre al local de la nostra Associació i també al Blog del nostre company Domènec Martínez, autor d'aquesta biografia.

Heridos de la 15 Brigada ingresados el día 25 de abril en el Hospital de las Brigadas Internacionales en Tarancón.

John Ualen	Ing.	Brig. 15.	Bat. 16.	Comp.	Mott.	H pie izq.
Freer Martín	USA	"	"	17	"	2 H. brazo izq. fract.
William Bambaraughing.	"	"	"	15	"	2 Enferme
Andrés Beltran	Esp	"	"	15	"	Am. H clavícula
Roger Rauzel	Fr.	"	"	15	"	Observación
Stajanow Vanley	Bul.	"	"	"	Intendencia	Observación

Heridos de la 24 Brigada ingresados en el Hospital de las Brigadas Internacionales en Tarancón el 24 de abril.

Juan Hernandez Herrerias	Esp.	Bat. Zapadores	Comp.	"	H brazo izq.
Fernán Luque Aguilera	"	"	2	"	2 H cuero cabelludo
Julian Palemino Maemo	"	"	2	"	3 H pierna izq.

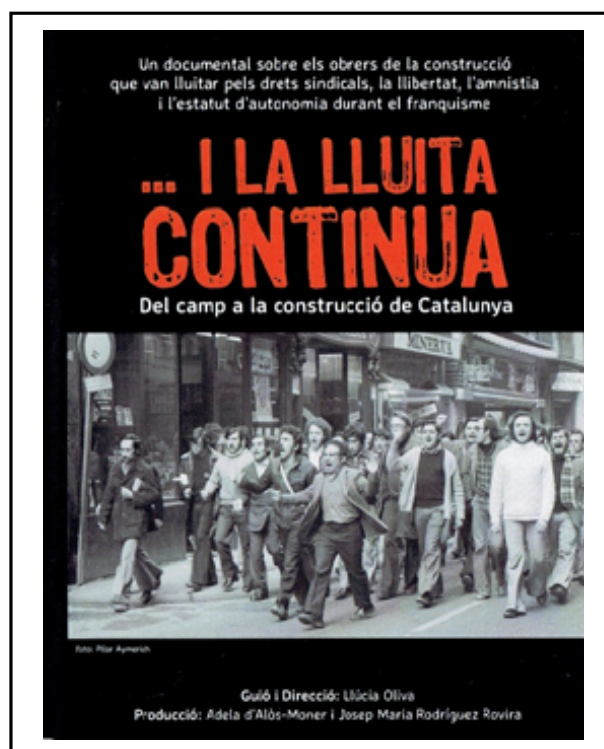
Heridos de las Brigadas que a continuación se expresan ingresados en el Hospital de las Brigadas Internacionales el día 24 de abril

Isidoro Martínez García	Esp.	Brig. 23.	Bat. 1.	Comp. 2.	Bronquitis, varices
Luis de laFuente Garces	"	"	Garb.	" 2	" 3 H cuero cabelludo
Ettore Duca	It.	"	"	" 1	" 2 H. reg. submaxilar
Grane Jara	"	" 12	"	Am. Mar.	3 H yerna izq.
Martin Pinilla Bejarano	Esp.	Fertifica.	"	6	" 11 H mano izq.

El llibre de memòries dedicat a Francisca Redondo, ***Siempre madrugando***, que s'ha presentat recentment amb motiu de la Festa homenatge que se li ha dedicat al barri de La Maurina, on un nou equipament porta el seu nom. És un llibre de memòries que compta amb la participació del nostre company Enric Cama, amb una introducció i presentació que serveix per entendre la dimensió humana, social i política de la Francisca Redondo. Nascuda a Las Pedroñeras (Cuenca) el 1918, es trasllada als 16 anys a Madrid on es va afiliar a les Juventudes Comunistas i el PCE. Amb la derrota de la República pateix les terribles experiències de les presons de Franco. Al sortir va dedicar les seves energies a la solidaritat amb els presos i preses per motius polítics i les seves famílies.

L'any 1957 la família va emigrar a Catalunya, instal·lant-se en el barri de la Maurina, on la Francisca Redondo, a més a més de cuidar de la seva gent (l'Isidoro, el seu marit, també militant comunista, i les seves filles Vicenta, María i Divina) dedicant les seves energies a la lluita clandestina i militància al PSUC, al moviment veïnal i l'activitat sindical, fins la seva mort l'any 2007. El llibre el tenim al local de l'Associació, i es pot adquirir al preu de 10 €.

Finalment, volem deixar constància d'un document imprescindible sobre els obrers de la construcció que van lluitar pels drets sindicals, la llibertat, l'amnistia i l'estatut d'autonomia durant el franquisme. Un Documental, presentat recentment al cine Girona de Barcelona amb guió i direcció de Llúcia Oliva i produïda per Adela d'Alòs-Moner i Josep María Rodríguez Rovira. Com es diu a la presentació del DVD, que també podeu adquirir a la nostra seu, *"aquest documental recull la memòria d'uns activistes que han lluitat tota la vida. A la vellesa són iaioflautes i reclamen pensions dignes, però ja de ben joves van combatre les injustícies i la repressió de la dictadura de Franco. Perseguits per ser comunistes, es van haver de refugiar a Catalunya on van organitzar les grans vagues de la construcció."*

AMICAL DE LES BRIGADES INTERNACIONALS DE CATALUNYA

HOMENATGE A LES BRIGADES INTERNACIONALS 2019 per Alfonso López Borgoñoz de la Junta de l'Amical

Un any més, l'últim dissabte del mes d'octubre, que en aquesta ocasió coincidia amb el dia 26, es va celebrar l'acte anual d'Homenatge a les Brigades Internacionals a la Rambla de Carmel de Barcelona, en commemoració del 81è aniversari de la seva darrera desfilada i comiat el 30 d'octubre de 1938 per la republicana Avinguda Catorze d'Abril (actual Avinguda Diagonal) de la capital catalana. Va comptar, entre d'altres, amb la presència de l'Alcalde de Barcelona, Sra. Ada Colau; de la Regidora del Districte d'Horta-Guinardó, Sra. Rosa Alarcón i del Director del Memorial Democràtic, Sr. Jordi Font.

L'homenatge es va iniciar a les 11h amb una salutació i presentació de l'activitat a càrrec d'Eduard Amouroux, secretari de l'Amical de les Brigades Internacionals de Catalunya, que va dedicar un minut de silenci a la memòria d'en Lluís Martí Bielsa, president de l'entitat, secretari de l'Associació Catalana d'Expresos Polítics del Franquisme i reconegut activista antifranquista, per la seva recent mort als 97 anys d'edat durant la matinada del 5 al 6 de octubre, mentre dormia a la localitat de Santa Cruz de Moya (Cuenca), on havia estat convidat per assistir a la celebració de les "XX Jornadas de la Guerrilla Antifranquista y el Maquis", i on havia rebut el "1r Premio Pedro Peinado de Memoria Histórica Guerrillera y Rural". Amouroux va recordar també la gesta dels brigadistes internacionals i va reflexionar sobre els perills del renaixement a Europa de tota una sèrie de nacionalismes excloents, on l'extrema dreta avança en molts països i on s'enderroquen monuments a les Brigades mentre s'aixequen monuments a notoris nazis d'aquells països.

També es van llegir unes paraules del discurs de comiat dels brigadistes de La Pasionaria, a càrrec d'Isabel Ribas, exregidora de l'Ajuntament de Barcelona, i a continuació, el Dr. Grégory Tuban, historiador, professor universitari i periodista resident a Perpinyà, que ha publicat nombrosos articles i llibres sobre l'exili republicà a l'Estat francès, va recordar el patiment dels membres de les Brigades i dels refugiats i refugiades procedents d'Espanya al travessar la frontera amb França i ser internats en camps de concentració.

Posteriorment van parlar Jordi Font, director del Memorial Democràtic, i l'alcalde de Barcelona, Ada Colau. L'acomiadament de l'acte va anar a càrrec d'Eduard Amouroux, mentre sonava la Internacional de fons. Durant l'homenatge el Quartet Brossa, amb la cantant Marta Valero, van interpretar diverses cançons de brigadistes i republicanes.

La celebració va acabar amb una ofrena floral a l'escultura de bronze "David i Goliat, Homenatge a les Brigades Internacionals" de l'escultor estatunidenc Roy Schifrin, finançada per l'associació que agrupa el batalló Abraham Lincoln i per la Spanish Civil War Historical Society, amb la participació de la coral Roig Encès de CCOO de Catalunya.

L'acte va ser organitzat per l'Amical de les Brigades Internacionals de Catalunya, per l'Associació Catalana d'Expresos Polítics del Franquisme, pel Memorial Democràtic i per l'Ajuntament de Barcelona (Districte d'Horta-Guinardó).

AVUI SOM AQUÍ PER FER JUSTÍCIA, FENT MEMÒRIA per Domènec Martínez

Feia fred i boira al cementiri de Sant Mateu de Bages el passat 8 de desembre. Aquell matí unes desenes de persones compartíem un emotiu i fraternal acte de reparació de la memòria, rescabulant de l'oblit un dels episodis més tràgics dels anys de la resistència contra la dictadura. Un modest homenatge per vindicar els guerrillers sense nom enterrats en aquestes contrades (lloc de pas de l'Agrupació de Guerrillers Espanyols que anava des de França fins el Maestrat), on tenen una placa que recorda aquell vespre terrible del 10 de desembre de 1944. Han passat 75 anys.

Carles Vallejo, en nom de l'Amical de Catalunya d'Antics Guerrillers i de l'ACEPF, va recordar aquells fets de Can Borrell on van ser afusellats 9 guerrillers per la Guàrdia Civil, la carta d'un altre que mai va arribar al seu destí, i la placa commemorativa que l'any 1992 ja es va posar en aquest mur, ara actualitzada gràcies al treball de recerca de Patricia Le Du.

Patricia Le Du, en representació de "Les ami(e)s de la Résistance du Finistère (França)", el lloc d'origen de Juan María, l'únic guerriller identificat pel seu nom, ens va recordar com aquests homes i aquestes dones van venir a Espanya a lluitar contra la dictadura, després de participar a la Resistència a França combatent el nazisme. És a dir després de participar en l'alliberament d'Europa. Per aquesta raó l'acte va tenir un accent de fraternitat internacionalista, escoltant "Le chant des partisans" (El cant dels partisans que es va convertir en l'himne de la Resistència Francesa), i també amb la lectura d'un poema de Paul Éluard dedicat a la memòria de Gabriel Péri, periodista i diputat comunista executat pels nazis l'any 1941, i que serveix d'homenatge a les persones que van lluitar per l'esperança, la justícia i la llibertat.

Gemma Domènech, directora general de Memòria Democràtica de la Generalitat de Catalunya, va concloure l'acte reiterant el compromís del Memorial Democràtic amb les polítiques de recuperació i divulgació de la memòria democràtica.

Josep M. Junyent Serra, alcalde de Sant Mateu de Bages, va obrir l'acte i va compartir amb la delegació de la nostra l'Associació i també de l'Amical d'Antics Guerrillers de Catalunya, un dinar molt fraternal al que també ens va acompanyar la regidora Gina Carné.

A la tarda ens vam desplaçar fins al cementiri de Fonollosa, on ens esperava la regidora Anna Comellas que ens va acompanyar durant l'acte de record de la memòria del guerriller Gaspar López Giménez i un altre guerriller no identificat.

Des de les pàgines d'aquest Butlletí volem reiterar el nostre agraïment a les persones i autoritats que han fet possible aquests actes d'homenatge, i també el nostre compromís (que hem de saber transmetre a les noves generacions), per difondre aquesta memòria de resistència, i poder identificar amb nom propi les persones que van donar la seva vida per una Europa lliure, democràtica i en pau.

Nota: en el Blog de l'Associació trobareu les intervencions esmentades de Carles Vallejo, Patricia Le Du, i el poema de Paul Éluard.

Cementiri de Sant Mateu de Bages:

Cementiri de Torres de Fals, Fonollosa:

ES RECONSTITUEIX L'AMICAL D'ANTICS GUERRILLERS DE CATALUNYA

El passat 7 de desembre es va constituir l'Amical d'Antics Guerrillers de Catalunya a Olot. L'entitat pretén ser la continuadora de la tasca duta a terme per l'entitat del mateix nom que s'extingí amb la mort de Lluís Martí Bielsa, el seu darrer soci. L'anunci del renaixement de l'Amical es va fer durant l'homenatge pòstum celebrat al Núria Social d'Olot, al lluitador i antic guerriller antifranquista.

La nova Amical vol restaurar el record d'aquells que, després d'haver lluitat a la Guerra d'Espanya, a la resistència francesa i en tots els fronts de la lluita antifeixista que es lliuraven a Europa, no van dubtar en continuar el combat contra la dictadura de Franco. També vol impulsar la investigació i la divulgació pedagògica d'aquests fets i treballarà per la creació d'un centre d'interpretació del maquis a Catalunya.

Avui, quan el feixisme torna a treure el cap al nostre vell continent aquest és un deure moral que no es pot eludir.